

Výstřižková služba
při Pražské informační službě
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

2728

LIDOVÁ DEMOKRACIE, VENKOV

17. X. 1961

Na život se jen čeká

Jarmila Loukotkovou jistě znají čtenáři hlavně z pěti historických románů — villonovská próza Navzdory básník zpívá a román Spartakus jsou asi nejoblíbenější. Málokdo však ví, že Loukotková je také autorkou jedné rozhlasové hry a dvou her divadelních. Její první jevištní dílo, vlastně jen jakýsi pokus, mělo větší úspěch až ve svém románovém zpracování s tímž titulem: *Není římského lidu*. Druhá autorčina hra měla nyní premiéru v ostravském Divadle Petra Bezruče. Jmenuje se *Na život se jen čeká*. Jde nesporně o dílko zajímavé, byť polemické svou myšlenkou a v lecčems ještě nehotové. Nicméně je charakteristické, že tento pokus byl uveden právě na scéně mladého ostravského souboru, který se bez okázalosti snaží uvádět současné hry skutečně vzrušující, něčím podnětné a zajímavé.

Ve hře *Na život se jen čeká* je obdivuhodně především to, jak Loukotková dovedla odposlouchat dialog dnešních mladých lidí, jak se snaží upřímně porozumět problémům mládež. Také vidí mládež vcelku स्पष्टěji než mnozí mentorští vrstevníci dnešních třicetníků. Příběh hry je solva postžitelný, jde spíše o dramatické vyprávění než o skutečné drama, ale přece natolik poutavé, že nutí k přemýšlení. Hrou totiž prochází několik mladých chlapců a děvčát, jež autorka kreslí v krátkých scénkách uprostřed jejich rodinných starostí. Každý z těchto mladých lidí je nějak poznamenán výchovou svých rodičů, každý je rodiči k něčemu popouzen, provokován: ať už je to Karel, kterého nutí, aby šel na hutního inženýra, protože to bude mít dobré, zatímco on chce jít na strojaře, nebo Veronika, kterou nikam nechtějí pustit, pro niž se domov stává vlastně tíživou hrůzou, postrachem;

nebo ať je to třeba Jirka, primus třídy, ale vejtaha a prospěchář, jehož se snaží přimět k lepší cestě mladá máma, úporně držící krok se životem, který jí Jirkův otec zkažil.

Ano, rodiče dítě vychovávají a svým vlastním životem a zájmy mu pomáhají růst nebo přešlapovat na místě, a někdy způsobují i něco horšího. A tak Loukotková ukazuje, že přes všechny dobré podmínky, které dnes společnost mladým dává, je vztah dětí a rodičů pořád ještě nesmírně důležitým problémem: ten musí řešit každý znovu a po svém, proto je toto téma pořád aktuální.

Loukotková naplnila hru jímavou lyrickou atmosférou, v níž není ani oddechu k prudším dějovým místům pro spoustu dobrých myšlenek a jiskřivých nápadů; mnohé se však ztrácí právě pro velice křehkou dramatickou vazbu. Přesto snad ovzdušší hry dovede elektrizovat diváky, stejně jako zaujalo režiséra Evžena Němce k citlivé a vnímavé práci s většinou výbornými herci, kteří prokazují, jak vzrušivě a bohatě umějí rozezvučet myšlenky cobě tak blízké — ať už jde o Blanku Maierovou v postavě Květy, Květoslava Válka jako Karla, Voljova Emanu a Martincova Ládu, Veroniku Jiřiny Třebické nebo — ze starších — o otce Kratochvíla Jiřího Čeporána, o Eliášova Kaláše či o Rolínovou v podání Víkové.

Když odchází z představení v novém domě kultury, lesknou se městem zářivky, lidé spěchají a nedaleko žhne rudá zář hutě. Myslíš na titul hry i na základní myšlenku, že život má člověk pořád před sebou, jako dobrou perspektivu. Nezavíš se opačného názoru: Život je přece k tomu, aby byl žit — dnes, zítra, pozítří, pořád stejně silně a intenzivně. Proč čekat?

56

Průběh
prohra, venkov
12. 1. 1962

Na rozdíl od Cacha nemá Jarmila Loukotková v novině »NA ŽIVOT SE JEN ČEKÁ« jednu ústřední myšlenku, na které chce vybudovat své drama. Čerpá námět z kusu živého, dobře odpozorovaného každodenního života jedné předměstské ulice, jednoho, kteréleokoliv domu, v jakém žije stejně divák jako hrdinové jejího příběhu. Má hned celou hrst problémů, které by chtěla vyřešit ve hře všechny najednou. A to je příčina, proč se jí hra rozbila do několika epicko-dramatických obrázků, které jsou sice vyprávěny se sympatickým zaujetím, jsou však příliš mělké a mají příliš málo myšlenkového obsahu, než aby daly divákovi skutečný umělecký zážitek.

Nevadilo by to nějak zvlášť, kdyby se hra vydávala za to, čím je, tj. právě za těch několik fejetonů, vyslovujících nejednu živý a dobrý postřeh zejména k problémům dnešního mláde, výchovy, generáčnických vztahů apod. Loukotková se však mermomocí snaží dát své hře jakousi ústřední filosofii, jaká sluší dramatu, a dělá to špatně, upovídáně, s povrchní hlubokomyšlností — a hlavně zbytečně. Ta její paní Rolínová, čekající trpělivě na muže, který jí odešel, a žijící cenný život se synem Jirkou, je daleko zajímavější právě tím, jak žije, než všemi těmi pochybnými aforismy o »životě, na který se jen čeká«. I rodinka maloměstřáků Kalášových má pro diváka daleko větší použitavost v pasážích pěkně napsaného opičího vztahu rodičů k synovi Karlovi a v místech ukazujících Karlovy problémy než v otrápaných charakteristikách maloměstřáctví, kterými autorka obdařila zejména Kalášku.

Divadlo P. Bezruče se našťastí a k autorčinu prospěchu o text popralo. Režisér E. Němec škrtal a hlavně vybral si jeden rozhodující ideový přízvuk, jímž spojil přece jen v jakýsi celek to nejpodstatnější z jednotlivých příběhů. Hraje (na pěkně Schindlerově scéně) hru o odpovědnosti rodičů k dětem a dětí k životu, který se před nimi otvírá. Ve snaze vydobýt tuto myšlenku stůj co stůj volí režisér někdy přece jen příliš »velké« režijní prostředky (východy na rampu, dramatinizování světlem atd.), neúměrně významu toho, co říká text. Nicméně se mu podařilo tlumočit ze hry to hlavní a udělat to vkusně a poutavě. Herci, zejména L. Eliáš, B. Čvančara, M. Víková, J. Třebická, B. Meierová, F. Husák a V. Martínek, zahráli své postavy s kázní, mírou a pravdivostí. Hra má v Divadle P. Bezruče úspěch. To svědčí o tom, že autorka cítí dobře, co je ve vzduchu doby. Jde teď o to, aby to v příští hře vyjádřila velkoryseji, hlouběji — a prostředky dramatu.

SERGEJ MACHONIN

VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
PŘI PRAŽSKÉ INFORMAČNÍ SLUŽBĚ
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Svět v obrazech, Praha

16 IX 1961

Z OSTRAVSKÉHO DIVADLA — První premiérou letošní divadelní sezóny vůbec byla novinka Jarmily Loukotkové »Na život se nečeká« v Divadle Petra Bezruče v Ostravě. Autorka po řadě historických románů sáhla tentokrát po námětu zcela odlišném. Její hra se zabývá skupinou mladých lidí a prostředím, ze kterého vycházejí. Zachytila je v důležitém okamžiku před jejich vstupem do skutečného života. Ve hře se střetávají názory dětí s myšlením a zájmy rodičů a je zřejmé, že Jarmila Loukotková je na straně těch mladých. Snad právě proto se jí podařilo tak pravdivě a citlivě vystihnout charaktery jednotlivých postav. Hru nastudoval režisér Evžen Němec ve výpravě Oty Schindlera. Na snímku Jiřina Třebická jako Veronika.

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, Praha

30 IX. 1961

SETKÁNÍ S NOVOU HROU

OSTRAVŠTÍ BEZRUČOVCI ZAHÁJILI FINIŠEM

Ostravské divadlo Petra Bezruče zahájilo sezónu, sportovně řečeno, strhujícím finišem: V novém, konečně důstojném prostředí moderního divadelního sálu Domu kultury pracujících uvedlo ve čtrnácti dnech čtyři premiéry. Zatímco dvě z nich jsou rukopisné novinky — hra Jarmily Loukotkové „Na život se jen čeká“ a „astronautický“ příběh pro děti „Fripiri“ od Saši Lichého — další dvě už po léta patří do základního repertoárového fondu našich divadel — Drdovy „Hrátky s čertem“ a Stehlíkova drammatizace slavného Makarenkova románu „Začínáme žít“.

Sáša Lichý mluví ve své nové hře o tom, jak domnělá astronautka z jiné planety nenápadně přesvědčí trochu domýšlivé pionýry o tom, že vlastně nic pořádně nevědí a že se musí hodně učit. Když si smysl hry takto zjednodušíte, řekli byste, že podobného moralizování dětí mají doma i ve škole dost a že se musí v divadle nudit. Ale spontánní nadšení, skandovaný potlesk, volání a mávání, s kterým ostravští chlapi a děvčata přijali premiérové představení, to

všechno dokazuje víc než zástup kritiků: Autorovi se podařilo promluvit k dětským srdcům nenásilně, řečí jim blízkou, vtipnou a srozumitelnou.

„Na život se jen čeká“, první inscenace bezručovců v nové sezóně, je zajímavá hned několika fakty: Jde o československou premiéru hry známé autorky Jarmily Loukotkové, která se dosud věnovala skoro výhradně historické próze, je to hra o lidech „do smrti mladých i odjakživa starých“. Autorka se v ní s nevěd-

ním talentem zamýšlí nad výchovou mladých lidí, která může podpořit nebo zničit jejich sny a touhy, učinit z nich buď bezpečné části lidského řetězu, nebo také články rezavějící, nepevné.

První letmé setkání s hrou zanechá skvělý dojem. Můžete prostě obdivovat ten rámeček vtipu, pohotovosti, nápadů, kterými autorka obdařila své postavy. Ale po chvíli cítíte, že břemeno je až příliš objemné a mění se z bohatství v přítěž. Živé postavy jako by se tou

premiérou duchaplností proměňovaly v nepravděpodobné figurky. Zkrátka, méně by bylo více.

To je první procitnutí z okouzlení pod dojmem autorčiny brilantní znalosti hovorové mluvy i intelektuálního vtipu. Druhé přijde, začneš-li zkoumat morálku hry. Na život se jen čeká? Autorka odpovídá v divadelním programu:

„... Abyste se životu plně a radostně žili a ne aby se na něj neuspokojeně jen čekali.“ Ano, podepisujeme, ale ze hry samé třetí na všechny strany právě ta demobilizující filosofie, kterou chtěla Loukotková porazit. Nenajdeš tu na ní tak pádnou odpověď, aby z ní neždostal kámen na kameni. Ani Karel, od něhož bys ji nejspíš očekával, protože se nejvíce se životem rve a vzbouří se proti rodičovské-

mu diktování, ti nedá. Naopak, jeho útek za Emanem a závěrečná slova: „... Já jsem se taky už rozhodl. Prachy jsou všechno!“ podtrhuje pesimistické vyznění. Nechceme samozřejmě žádný prostoduchý schematicismus nebo usměvavý happyend, jde o plnokrevné vyjádření záměru. A právě v tom nebylo cosi domyšleno a dokresleno.

Režisér Evžen Němec podlehl příliš konverzačnímu, nedramatickému textu, a představení proto přes nespornou hodnotu a vtip působí místy huše a málo znepokojivě.

Loukotková tedy rozmnožila nevelký počet současných her o mladých lidech, které naznačily mnohem víc, než stačily vyslovit. Na skutečné drama tohoto druhu se tedy i dál jen čeká. JIŘÍ NAVRÁTIL

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

2728

Práce, Ostrava

-5. IX. 1961

ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA V DIVADLE PETRA BEZRUČE

Na život se jen čeká

Novinka Jarmily Loukotkové „NA ŽIVOT SE JEN ČEKÁ“ — uvedená v sobotu ostravským Divadlem P. Bezruče — je prvním autorčiným pokusem vyrovnat se s problémy dnešních lidí. Je tu několik rodin městského domu, mladí, kteří hledají své místo v životě, a jejich rodiče, kteří by jim měli ukázat cestu, ale často neumí víc než hubovat, poroučet nebo křičet.

Loukotková napsala ve hře některé dobře odpozorované postavy. Rodina bývalého živnostníka Kalaše je kreslena přesně, bez laciného zjednodušování. Zajímavá je postava inteligentního Jirky Rolína, který už ledacos přečetl, má kultivované způsoby, umí vtípně mluvit, ale dovede se už také vyvíhnout do sedla a nechat chladnokrevně na cestě někoho, kdo by potřeboval pomoci. Autorka také dobře ví, jak vzniká lidový vtíp a dovede jím naplnit dialogy a charakterizovat postavy.

Proč přesto všechno zůstává z hry neurčitý dojem? Autorka svůj záměr rozmělnila příliš mnoha motivy, otázky jsou jen načrtnuty, ale není zde hlubší myšlenka a skutečné střetnutí charakterů, které by na diváky výrazněji zapůsobilo. Nejsilnější vychází příběh mladého Karla Kalaše, ale ani tady docela nevěříš, že by se dnešní mládí neumělo líp porvat za svůj sen. Nejvíce je ti pak líto vztahu Jirky a Veroniky, který vyšumí, aniž by to divák zaregistroval — přitom zde byl zárodek velkého morálního konfliktu. A výhrady lze mít i k dalším postavám mladých — Květy a Ládi.

Režisér Evžen Němec dobře pracoval s herci, je radostné pozorovat růst mnoha členů tohoto mladého souboru. Nejvýraznější výkon podala Štěpánka Ranošová. Její monolog o snech pečlivé hospodyňky, jejíž city u plotny a v starostech o blahobyť rodiny zakrněly a degenerovaly v závist proti každému, kdo má víc než ona — to je jedna z nejsilnějších scén celé hry. Je tu však ještě celá řada poctivě a promyšleně vytvořených postav. Aniž bys tím snižoval ostatní výkony, musíš zaznamenat aspoň Veroniku v podání Jiřiny Třebické, Jirku Fr. Husáka, Rolínovou M. Vikové, Kalaše v podání Luďka Eliáše a Bohuslava Čvančaru v roli Karla.

Jinak ovšem je práce režiséra až konvenčně solidní, schází tu trochu mladé invence, například s hudbou se jistě v tomto představení dalo udělat víc.

Dojem určité nevýraznosti posílila teatokrát i výprava Oty Schindlera, s dosti charakteristickými interiéry bytů, ale celkově bez jasného tvaru.

Nelze-li tedy hned první inscenaci nové sezóny v Divadle Petra Bezruče považovat za významný umělecký čin, přesto je to představení poctivé, které přece jen položí několik otázek, o nichž musíte přemýšlet. VLADIMÍR SOLECKÝ

Výtisková služba
při Pražské informační službě
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Nová Svoboda, Ostrava

12 IX 1961
ze dne

Z KULTURNÍHO ŽIVOTA

NOVÁ HRA V DIVADLE PETRA BEZRUČE

Na život se jen čeká

Jarmila Loukotková je dnes již zkušená prózatérka. Své literární práce věnovala historickým látkám. — Vzpomeňme jen romány »Není římského lidu«, »Spartakus«, »Smrtí boj nekončí«, »Bůh či ďábel« a »Navzdory básník zpívá«. Toto poslední dílo je o velkém francouzském středověkém básníkovi Francois Villonovi. Autorka se celým pojetím tohoto románu představuje jako myslitelský typ spisovatelky, která domýšlí a vytváří obraz člověka a jeho osudů na velkém plátně společenského vývoje. Její hrdina ví, co chce, zač bojuje, není to jen trpná figurka na sachovnici života.

Tím více se však stává problematickým její druhý dramatický pokus, hra »Na život se jen čeká«, kterou uvedlo na zahájení nové sezóny Divadlo Petra Bezruče v Ostravě. — Po jedné stránce je tato práce nadané spisovatelky historických románů zlomem v její tvorbě. Vždyť Loukotková si vybrala látku žhavě současnou, neboť chtěla ve své hře ukázat na problémy naší dospívající mládeže, což se jí podařilo jen zčásti.

Autorčín vklad do současné dramatické tvorby není totiž tak myš-

lenková bohatý a strhující, jak jsme očekávali. Je daleko za její prací romanopiseckou. Na první pohled poznáme, že nemá jednotící literárně dramatickou páteř. Obrazy se drolí na celou řadu scén, kterým chybí to nejpodstatnější, to jest závažný konflikt, zauzlení situace, které provázejí člověka na každém kroku a snad nejvíce v jeho neopuštěném mládí. Postavy mladých lidí, kterými Loukotková zalidnila svou hru, Květa, Karel, Eman, Veronika, Láďa nebo Jirka, jsou posunovány ve svých činech a v jednání téměř mechanicky, jaksi bez vlastní vůle a chtění. Z toho vyplývá, že impuls neudávají sami, ale jejich rodiče, které hra ukazuje s nánosem přehřívky, politické zadržanosti nebo zkamenělé všednosti. Mladí lidé, tak jak nám je Loukotková ukazuje, nemají ani odvahu postavit a prosadit se, tím méně nosit v srdci velké ideály. Nemluví o ničem jiném než o přáních svých rodičů, zabývají se

E. Husák v roli Jiřího Rolína a M. Wiková jako jeho matka ve hře Jarmily Loukotkové »Na život se jen čeká«.

otázkami své další kariéry, výhodného povolání atd. Domníváme se proto, že autorka problematiku života naší mládeže zjednodušuje. Poněvadž scény jsou příliš roztržitěny, nenachází Loukotková ani místo pro jemnější a hlubší charakteristiku a psychologii postav. Chybí jim přesvědčivý a logický vývoj vzájemných vztahů, jako např. u Jirky a Veroniky.

Některá naše dřívější literární a dramatická díla ukazovala naši mládež bez výhrad zapálenou, bojovnou a s kladnými rysy povahy a morálky, nebo zase naopak. Viděla buď hle nebo černě. Loukotková se tomu sice vyhnula, ale tím, že ubrala svým mladým to nejkrásnější a nejpravdivější, zápal, bojovnost a společenské ideály, vyšli jí mladí lidé jako mátožné postavy bez vůle a chtění. Je jistě chybou dramaturga a režiséra E. Němce, že neprovedl ve hře škrtů, zvláště tam, kde autorka podlehla příliš studentské hantýřce a literátskému vtipkování. Hra by tím získala větší spád. — Výtvarník Otakar Schindler textu nepomohl. Zasunul scénu hodně k polovině jeviště, takže herci neměli celkem možnost k výraznější práci s hlasem. Scéna konečně sama byla dost ponurá.

O práci herců lze říci, že byli připraveni dobře, režie je však měla věst, aby mluvili někdy pomaleji. Neměla připustit, aby docházelo k dlouhým pomlčkám.

Celkem lze říci, že uvedení hry Jarmily Loukotkové »Na život se jen čeká« je sice čin objevný, ale který není vyvážen stejným úspěchem uměleckodramatickým. Domníváme se totiž, že kdyby Divadlo P. Bezruče pracovalo s autorkou na hře ještě další dobu, bylo by to prospělo hotovějšímu tvaru hry, a tím i úřinku mezi diváky.

RADOSLAV KRBIĚK